

תלמודו בידו

דף טו עמוד א

א האם אדם חשוב רשאי ליפול על פניו בפני הצבור,
וכיצד נענו משה ויהושע ? [מדף יד:]

ב איזה אפר הניחו על התיבה בתענית, והאם עפר
בכלל אפר ?

ג מתי דברי נביא נקראים "דברי קבלה", ומתי לא ?

ד מה הם שש הברכות הנוספות בתעניות, ומהו סדר
חתימתן ?

א אדם חשוב: אם אינו חשוב כיהושע, לא יפול על פניו. משום שאם לא ייענה יחרפוהו.
משה ואהרן: נענו בנפילה על פניהם.

אך יהושע וכלב שלא היו חשובים כמשה ואהרן, נענו בקריעה.
ולר' זירא, יהושע קרע את בגדיו וגם נפל על פניו.

ב על התיבה: הניחו אפר מקלה, שהוא אפר שריפה ומגונה יותר מעפר. [עיין טז. אות ב]
עפר: בכלל אפר סתם, אך אינו בכלל אפר מקלה [מצינו אפר שקרוי עפר "מעפר החטאת"].

ג נקרא קבלה: במקום שהנביא מצוה ומזהיר את ישראל, כגון הפסוק "וקרעו לבבכם".
אינו נקרא קבלה: בסיפור דברים, כגון הכתוב ביונה "וירא אלקים את מעשיהם".

ד בברכת גואל ישראל מסיים מי שענה את אברהם בהר המוריה וכו', בא"י גואל ישראל.
1. זכרונות, ומסיים מי שענה את אבותינו על ים סוף וכו', בא"י זוכר הנשכחות.
2. שופרות, ומסיים מי שענה את יהושע בגלגל וכו', בא"י שומע תרועה.
- לר' יהודה אין אומרים פסוקים אלו, אלא "רעב יהיה", ו"דבר ה' אל ירמיהו".
3. "אֶל ה' בצרתה לי", ומסיים מי שענה את שמואל במצפה וכו', בא"י שומע צעקה.
4. "אשא עיני", ומסיים מי שענה את אליהו בהר הכרמל וכו', בא"י שומע תפלה.
5. "ממעמקים קראתיך", ומסיים מי שענה את יונה בדגה וכו', בא"י העונה בעת צרה.
6. "תפלה לעני כי יעטוף", ומסיים מי שענה את דוד ושלמה, בא"י המרחם על הארץ.